

Kosinová Eva: Náboženské a duchovní identity křesťanů v postrurální komunitě: případ Sklepná

Bakalářská práce Evy Kosinové patří k příkladným etnografickým studiím, nebál bych se napsat, že přesahuje běžnou akademickou produkci. Vyzdvihnout lze zejména teoretickou připravenost autorky a promyšlení teoretických konceptů, bohatost sesbíraných dat, čtivý a logicky uspořádaný text.

Teoretická část práce slouží skutečně k tomu, aby se čtenář v tématu zorientoval, autorka v ní představuje koncepty, s nimiž v následující části pracuje. Oceňuji především rozsah teoretické literatury a její skutečné promyšlení. Pokud mohu dobře posoudit, přibývá k tomu i ochota autorky vzdát se teoretických koncepcí tváří tvář skutečným datům. Výsledný text se tak může opřít o užitečné termíny, které však nezastírají pozorované.

Domnívám se, že k porozumění pozorovaných jevů, velmi přispěl Rappaport (1999) a v zásadě i Durkheim (2002), což mě velmi těší. Už vůbec tím, že někdo tyto objemné knihy ještě čte, zejména však proto, že souvislost rituálu a náboženství je pro zmíněný text klíčová. Autorka se v textu několikrát k tzv. „zvykové víře“ vrací, i když je na ní díky jejím klíčovým informátorům pohlíženo trochu z vrchu, zdají se mi právě tyto pasáže velmi cenné. Rozlišení Podolinské na identitu náboženskou a identitu duchovní, které autorka užívá, by možná stálo za širší debatu.

Ze sesbíraných dat, která autorka cituje, je patrná jednak nebývalá otevřenost informátorů, jednak cílenost na problém. To vypovídá o kvalitní práci v terénu, která byla nejen dostatečně dlouhá, ale hlavně plodná. Připravenost na výzkum dokresluje i reflexe výzkumníka. Autorka metodologické články nejenom četla, ale reflektuje s jejich pomocí i vlastní postavení a zkušenosti.

Výsledný text je pak stylisticky čistý, dokonce není přesycen přílišnými poznámkami pod čarou nebo sáhodlouhým citováním informátorů. Autorka tak má vlastní psaní pod kontrolou – je-li potřeba odkaz na literatury, je to vždy trefný odkaz, citacemi informátorů dokresluje autorka vlastní argumentaci. Cítí-li intuitivně

zajímavost výpovědi, nechá informátory promluvit o něco déle, a tak působí i kouzlo nechtěného. Jako příklad uvádím diskuzi o tom, co znamená kněžské vysvěcení, a zda je možné chtít změnit poslání kněze, upozorňovat na jeho slabosti a chyby. (To je debata hodná husitských Čech). Krásný je příběh z poznámky 40, jak tetky přinesly faráři do sakristie umyvadlo, protože mu při podávání hostií smrdí ruce. (A on vztekle vodu vylil.)

O pečlivosti autorky svědčí i velmi pracné přepsání rozhovorů ve slovenštině. Je-li práce stylisticky a formálně výborná, jsou klopýtnutí vždy více vidět. Autorce tak občas utečou poznámky pod čarou na další stránku. Na začátku práce jsem byl rozpačitý z vědecky vypadajících vyjádření „(...) náboženství obvykle buduje holistický výklad světa.“ (str. 6); „Tendence současné religiozity na Slovensku lze charakterizovat institucionalizovanou deprivatizací náboženství shora a neinstitucionalizovanou privatizací, individualizací a detradicionalizací náboženství zdola.“ (str.14) V další části práce se však již podobné krkolomnosti neobjevují a text se čte velmi dobře. Tomu pomáhá i zařazení fotografií a dobré vysvětlující poznámky pod čarou.

Mrzí mě, že se kvůli výuce nebudu moci obhajoby zúčastnit (ačkoliv jsem na to upozorňoval). Debata o vhodnosti rozdělení na duchovní a náboženskou identitu by mě docela zajímala. Takhle mi jen zbývá konstatovat, že jsem práci četl s velkým zaujetím a pokládám ji za výsledek velmi kvalitně odvedené práce.

Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně**

V Řevnicích dne 7. října 2012

Mgr. Ondřej Skripnik Ph.D.